

Роксана Скорульська. «Харківська сюїта» М. Скорульського. Надається аналіз творчих зв'язків М. Скорульського з харківськими виконавцями його творів у 20-і роки ХХ ст.

Ключові слова: творчість, фортепіанний квінтет, лист.

Скорульская Р. «Харьковская сюита» М. Скорульского. Предложен анализ творческих связей М. Скорульского с харковскими исполнителями его произведений в 20-е годы ХХ ст.

Ключевые слова: творчество, фортепианный квинтет, письмо.

Skorulska R. «Kharkiv suite» by M. Skorulsky. An analysis of creative relationships of M.Skorulsky with Kharkiv performers is provided his pieces in the 20th years of XX century.

Keywords: creative work, piano quintet, letter.

УДК 78. 071. 2 : 784 (477.54) “19”

Костянтин Шаша

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ МИКОЛИ МАНОЙЛА

Співаком з народу називають на Харківщині Миколу Манойла. У цих словах – висока оцінка відомого оперного співака і захоплення його талантом. Де б він не виступав, його усюди чекав заслужений успіх, джерела якого в красі, силі голосу, відмінній вокальній школі. Щирість і задушевність співак унаслідував від народної пісні, яку з дитинства чув на хуторі Манили Валківського р-ну, що славився «голосистістю» своїх мешканців, де всі співали і любили пісню. Тут виріс і одержав перше трудове хрещення (після закінчення курсів трактористів при Валківській МТС) майбутній Народний артист.

У 17 років (1944 р.) він став солдатом діючої армії. Після Великої Перемоги, почувши голос молодого солдата, його відкомандирують до ансамблю пісні і танцю Радянської армії в Німеччині. Там він одержує перші кроки професійного співу, виступаючи не лише у великих залах, але й на свіжому повітрі, з вантажівок із відкинутими бортами.

Після демобілізації у 1955 р. здійснилася його мрія: він – студент Харківської державної консерваторії (клас професора, Заслуженого діяча мистецтв України П. В. Голубєва). Від інших студентів класу М. Манойло відрізнявся тим, що мав вже за плечима життєву школу і певний вокальний досвід. Вдумливий педагог заохочував самостійні пошуки студентів, їх прагнення знаходити своєрідні нюанси в роботі над творами, глибоко вивчати психологію оперних персонажів.

До оперної трупи Харківського театру опери та балету ім. М. Лисенка він був запрошений ще студентом III курсу і одразу виявив себе серйозним, вдумливим актором. Вже на початку творчої кар'єри йому притаманні образи цільні, із складними характерами. У репертуарі М. Манойла були шедеври оперного мистецтва: князь Ігор із однойменної опері О. Бородіна, Князь з опери «Чародійка» П. Чайковського, граф Ді Луна («Трубадур»), Амонасро («Аїда»), Яго («Отелло») з опер Дж. Верді; Тоніо («Паяци» Р. Леонкавалло), Гнат («Назар Стодоля» К. Данькевича), Остап («Тарас Бульба» М. Лисенка), Князь («Даїсі» Паліашвілі), Скарпіо («Тоска» Дж. Пуччіні) та ін. Виконавець завжди прагнув відшукати в поведінці своїх героїв точні психологічні риси, зробити їх зрозумілими для слухача.

Найулюбленішою партією М. Манойла був образ Ріголетто із однойменної опери Дж. Верді. При виконанні трагічного образу старого батька в голосі співака звучали відтінки різних почуттів – від любові до ненависті. Всю свою душу вкладав співак у прокляття в адресу вельмож з арії «Куртизани», в кінці якої зал буквально вибухав оплесками за уміння перевтілювання, за правду почуттів, за «ля бемоль» другої октави.

«Людина з тисячами облич» – говорили про актора багаточисельні шанувальники його таланту. Облич багато – проте душа одна, і саме у її багатогранності – секрет акторського успіху! «Грати і співати завжди на межі пристрасті, але не ступити, захопившись, в оркестрову яму». Ці слова Б. Р. Гмирі, старшого товариша і учителя М. Манойла, зіграли в його житті величезну роль. До речі, Борис Романович був також випускником вокального класу П. В. Голубєва.

При виконанні камерного репертуару найулюбленішими були твори Р. Шумана, Ф. Шуберта, Й. С. Баха, М. Глінки, О. Бородіна, П. Чайковського.

З роками співак відкрив для себе ще одну тему творчості – це образи наших сучасників, серед яких Василь Губанов з опери Д. Клебанова «Комуніст», лейтенант Шмідт – герой однойменної опери Б. Яровинського, Лістрат з опери «В бурю» Т. Хреннікова, герої опер Г. Жуковського («Один крок до любові», «Волзька балада»).

Життя артиста було складним і насиченим. Свою діяльність на оперній сцені ХАТОБу він поєднував з обов'язками депутата Верховної ради УРСР і численними творчими поїздками в різні міста країни і за її межі: це і шефські концерти для трудівників села і промисловості, і поїздки у складі делегації України за кордон. Одна з них відбулася до Канади, куди морським шляхом було доставлено пам'ятник Лесі Українки, який установили на території університету м. Саскатуне як символ світового визнання українського мистецтва. Українську делегацію очолював відомий письменник лауреат державних премій М. Стельмах. На урочистому відкритті пам'ятника М. Манойло з великим успіхом виконав декілька українських пісень, а повернувшись до рідного Харкова, як він розповідав автору цих рядків, почув по радіо, не вірячи своєму слуху, що йому присвоєно звання Народний артист СРСР.

Слід відзначити великий творчий зв'язок М. Манойла з Харківською спілкою композиторів України, наслідком чого стали прем'єрні покази творів А. Гайденка, Т. Кравцова, Б. Яровинського, М. Кармінського, В. Золотухіна, М. Стецюна, І. Ковача. Не залишалися без уваги в творчості Миколи Федоровича і композитори Києва: це Григорій і Платон Майборода, А. Штогаренко, І. Шамо, М. Дремлюга, твори яких він виконував також з великим натхненням. Багатьом з них саме він відкрив шлях до масової аудиторії слухачів!

Закінчивши кар'єру оперного співака, М. Манойло почав викладати сольний спів у Харківському інституті мистецтв (нині національний університет мистецтва) ім. І. П. Котляревського, продовжуючи принципи і установки вокальної школи свого видатного педагога П. В. Голубєва та вносячи власний величезний вокально-творчий досвід у виховання молодих талантів. Багато з них стали відомими співаками та нині працюють у Харкові та за його межами (серед них – Ігор Сахно, Михайло Маркович, Олексій Говинський).

За великий внесок в українську оперно-музикальну культуру Микола Федорович Манойло був нагороджений багатьма орденами, ме-

далями, почесними грамотами багатьох республік СРСР. Йому присуджено звання Народний артист СРСР.

Нещодавно облдержадміністрація м. Харкова заснувала стипендію імені Миколи Федоровича Манойла в галузі музики і співу, яка призначається діячам культури і мистецтва та талановитій молоді.

Шаша К. Творчий портрет Миколи Манойла. Матеріал містить біографічні дані і розкриває творчий шлях одного з видатних представників оперного мистецтва України, Народного артиста СРСР М.Ф.Манойла.

Ключові слова: оперний співак, образ, сцена, творчість.

Шаша К. Творческий портрет Николая Манойло. Материал содержит биографические данные и раскрывает творческий путь одного из выдающихся представителей оперного искусства Украины, Народного артиста СССР Н. Ф. Манойло.

Ключевые слова: оперный певец, образ, сцена, творчество

Shasha K. Creative portrait of Nikolay Manoilo. This creative portrait of one of the prominent singer USSR Manoilo M. F. includes the facts of biography and shows his brilliant life in art of Opera.

Keywords: opera`s singer, image, scene, creativity.

УДК 78.03:78.071.4 (477.54)

Екатерина Киселева

СУРЕН КОЧАРЯН – ПЕДАГОГ (О РОЛИ ЛИЧНОСТИ В ИСТОРИИ)

Искусство и культуру творит личность. Немыслимо существование и развитие искусства без выдающихся имен. Сурен Гарникович Кочарян – это целая эпоха в становлении школы альтового исполнительства в Харькове. Он известен как выдающийся музыкант, блестящий исполнитель на альте. В течение восьми лет являлся участником одного из ведущих камерных коллективов Украины – киевского квартета имени Лысенко, с 1967 по 2010 года был руководителем камерного оркестра Харьковской консерватории, заведующим кафедрой оркестровых струнных инструментов Харьковского национального